

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
24 ΜΑΪΟΥ 2008
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντίνος Καβάφης (1863-1933)
Καισαρίων

Έν μέρει γιά νά έξακριβώσω μιά έποχή,
έν μέρει καί τήν ώρα νά περάσω,
τήν νύχτα χθές πήρα μιά συλλογή
έπιγραφών τών Πτολεμαίων νά διαβάσω.

- 5 Οί άφθονοί έπαινοι κ' ή κολακειές
εις όλους μοιάζουν. Όλοι είναι λαμπροί,
ένδοξοι, κραταιοί, αγαθσεργοί
κάθ' έπιχείρησις των σοφοτάτη.
Άν πείς γιά τέσ γυναίκες τής γενιάς, κι αυτές,
10 όλες ή Βερενίκες κ' ή Κλεοπάτρες θαυμαστές.

Όταν κατόρθωσα τήν έποχή νά έξακριβώσω
θ' άφίνα το βιβλίο άν μιά μνεία μικρή,
κι άσήμαντη, του βασιλέως Καισαρίωνος
δέν είλκυε τήν προσοχή μου άμέσως...

- 15 Ά, νά, ήρθες σύ μέ τήν άόριστη
γοητεία σου. Στην ιστορία λίγες
γραμμές μονάχα βρίσκονται γιά σένα,
κ' έτσι πίο έλεύθερα σ' έπλασα μέσ στον νοϋ μου.
Σ' έπλασα ώραίο κ' αισθηματικό.

- 20 Η τέχνη μου στό πρόσωπό σου δίνει
μιάν όνειρώδη συμπαθητική έμορφία.
Καί τόσο πλήρως σέ φαντάσθηκα,
πού χθές τήν νύχτα άργά, σάν έσβυεν
ή λάμπα μου —άφισα έπίτηδες νά σβύνει—

- 25 έθάρεψα πού μπήκες μέσ στην κάμαρά μου,
μέ φάνηκε πού έμπρός μου στάθηκες· ως θά ήσουν
μέσ στην κατακτημένην Άλεξάνδρεια,
χλωμός καί κουρασμένος, ιδεώδης έν τή λύπη σου,

ἐλπίζοντας ἀκόμη νά σέ σπλαχνισθοῦν
30 οἱ φαῦλοι — πού ψιθύριζαν τό «Πολυκαισαρίη*».
(1918)

*Πολυκαισαρίη· ἡ ὑπαρξη περισσοτέρων του ενός ηγεμόνων (Καισάρων).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Ορισμένα γνωρίσματα της ποίησης του Καβάφη είναι: η χρήση ιστορικών προσώπων ως συμβόλων, ο ρεαλισμός και οι λόγιοι γλωσσικοί τύποι. Να επισημάνετε τα γνωρίσματα αυτά στο συγκεκριμένο ποίημα (δύο παραδείγματα κατά περίπτωση).

Μονάδες 15

B1. Ο Κ. Θ. Δημαράς έχει παρατηρήσει ότι στο ποίημα αυτό ο Καβάφης «μας δίνει αναλυτικά την τεχνική της έμπνευσής του». Προσδιορίστε με αναφορές στο κείμενο πώς επαληθεύεται στον «Καισαρίωνα» η άποψη ότι ο Καβάφης αποκαλύπτει στον αναγνώστη του τη διαδικασία δημιουργίας ενός ποιήματος.

Μονάδες 20

B2. Να διακρίνετε τα δύο διαφορετικά υφολογικά επίπεδα του ποιήματος και να τα χαρακτηρίσετε τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο ποίημα.

Μονάδες 20

Γ. 15 «Ά, νά, ἦρθες σύ μέ τήν ἀόριστη
γοητεία σου. Στήν ἱστορία λίγες
γραμμές μονάχα βρίσκονται γιά σένα,
κ' ἔτσι πιά ἐλεύθερα σ' ἔπλασα μέσ στον νοῦ μου.
Σ' ἔπλασα ώραῖο κ' αἰσθηματικό.

20 Ἡ τέχνη μου στό πρόσωπό σου δίνει
μιάν ὄνειρώδη συμπαθητική ἔμορφιά.

Νά σχολιάσετε τό περιεχόμενο των παραπάνω στίχων με 120-140 λέξεις.

Μονάδες 25

Δ. Το ακόλουθο ποίημα του Άθου Δημουλά με τίτλο «Καβάφης» είναι ένα ποίημα για την ποίηση. Ποιες οι αναφορές του στον καθαφικό «Καισαρίωνα»;

Μονάδες 20

Καβάφης

Τη φαντασία την εντελώς αδέσμευτη
δε συμπαθώ. Δεν έχει χάρες. Και είναι
χρήσιμη για τα όνειρα μόνο.

Εγώ

την άλλη φαντασία αγαπώ, αυτή
που προσπαθεί ένα παρελθόν να ζωντανέψει
και που στηρίζεται σε μνήμες του,
σποραδικές και ασύνδετες, ζητώντας
γύρω τους άρτιο ένα σύνολο να πλάσει
με τάξη, προσοχή και μέτρο.

Κι έτσι, προπάντων, που το χρώμα τους,
το χρώμα αυτών των ερειπίων,
των αβεβαίων γεγονότων το αίσθημα,
μέσα στο έργο της ενισχυμένο
να περάσει.

Αυτό το δύσκολο είναι
που εκτιμώ. Αυτήν εγώ αγαπώ
τη φαντασία, τη δεσμευόμενη,
την οδηγούμενη φαντασία που,
όλο συγκίνηση, πάντοτε γύρω
από πολύτιμα εμπόδια έρπει.

Και

χρήσιμη είναι —τόσο— για την τέχνη μου.

Ελληνικά καβαφογενή ποιήματα, Επιλογή: Δημήτρης
Δασκαλόπουλος, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 2003,
σελ. 80-81